

Oferta dla
Uniwersytetów Trzeciego Wieku

Muzealne Studium Dziejów Sztuki

Muzealne Studium Dziejów Sztuki

Serdecznie zapraszamy Uniwersytety Trzeciego Wieku i zorganizowane grupy seniorów do skorzystania z nowej oferty spotkań tematycznych i wykładów w ramach Muzealnego Studium Dziejów Sztuki przygotowanej na rok akademicki 2024/2025.

Proponujemy:

- ◆ oprowadzania po muzeum,
- ◆ spotkania tematyczne w galeriach,
- ◆ wykłady w Kinie Muz,

Muzealne Studium Dziejów Sztuki to program przygotowany przez Dział Edukacji MNW z myślą o zorganizowanych grupach seniorów, pragnących bliżej poznać ciekawe zjawiska artystyczne. Zajęcia są doskonałą okazją do poznania sztuki powszechnej i polskiej w bezpośrednim kontakcie z oryginalnymi dziełami oraz za pośrednictwem prezentacji multimedialnej. Zachęcamy do wyboru tematów zajęć z list specjalnie przygotowanych na bieżący rok akademicki. Można zamówić zarówno pojedyncze spotkania lub stworzyć całe cykle, odpowiadające zainteresowaniom słuchaczy, łączące zarówno zajęcia w galeriach, jak i wykłady. Co roku proponujemy nowe tematy, chętnie również uwzględnimy Państwa propozycje.

Najważniejsze informacje

- ◆ tematy zajęć można wybrać z załączonej listy wykładów, spotkań tematycznych i oprowadzań,
- ◆ zajęcia prowadzone są przez historyków sztuki i archeologów, mających wieloletnie doświadczenie w popularyzacji sztuki;
- ◆ spotkania trwają ok. 60 minut;
- ◆ koszt jednego spotkania/wykładu wynosi 300 zł od grupy; od stycznia 2025 roku koszt wykładu w Kinie Muz będzie wynosił 450 zł;
- ◆ grupa może liczyć od 10 do 25 osób.

W jaki sposób zamówić zajęcia?

- zajęcia rezerwujemy pod numerem telefonu 22 621 10 31 wew. 227 (od poniedziałku do piątku w godz. 9.00–15.00) albo korzystając z poczty elektronicznej: edukacja@mnw.art.pl;
- prosimy wybrać interesujące tematy z dostępnej listy – w razie wątpliwości chętnie doradzimy;
- przyjmujemy rezerwacje z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem;

Zapraszamy do kontaktu z koordynatorką programu **Barbarą Tichy** (btichy@mnw.art.pl) w celu ustalenia indywidualnego, semestralnego lub całorocznego programu zajęć.

Tematy oprowadzań po Galeriach MNW

- „Świt cywilizacji – wyprawa do Egiptu i Mezopotamii”
- „Bogowie, herosi i śmiertelnicy – wyprawa do Grecji i Rzymu”
- „Faras – skarby zatopionej pustyni”
- „Sztuka średniowieczna, cz. I”
- „Sztuka średniowieczna, cz. II”
- „Kultura dworska. Galeria Sztuki Dawnej”
- „Religia i wiara w kościele i w domu. Galeria Sztuki Dawnej”
- „Miasto. Galeria Sztuki Dawnej”
- „Sztuka czasów Stanisława Augusta i romantyzmu”
- „Polskie malarstwo historyczne”
- „Akademizm i realizm w malarstwie”
- „Impresjonizm i co potem?”
- „Artyści Młodej Polski”

→ Tematy autorskich spotkań tematycznych w Galeriach MNW. Lista w pliku Pdf opublikowana na stronie: www.mnw.art.pl

→ Tematy wykładów na zamówienie w Kinie Muz lub on-line. Lista w pliku Pdf opublikowana na stronie: www.mnw.art.pl

Zapraszamy również na:

- ◆ Warsztaty dla seniorów w ramach programu „Moc sztuki” – szczegóły na www.mnw.art.pl

SPOTKANIA TEMATYCZNE W GALERIACH MUZEUM NARODOWEGO W WARSZAWIE

Lista tematów 2024/2025

dr Magdalena Bialic

„Sekrety garderoby ostatniego króla Polski ”

Ostatni król Polski Stanisław Augusta Poniatowski przykładął dużą uwagę do swoich strojów i wyglądu. Daleko mu było do sarmaty w stroju szlacheckim, nie kwalifikował się również do miana fircyka we francuskim stylu. Bliżej mu było w stroju do oszczędności i elegancji anglofila. Oglądając różne portrety króla na galerii, prześledzimy jego modowe gusta od czasów koronacji aż po kres panowania.

„Błękitna obsesja, czyli zakochani w delftach ”

W Galerii Sztuki Dawnej stoją wciśnięte skromnie w kącik wspaniałe, błękitne fajansowe cuda o różnych kształtach i przeznaczeniu. Może nie są tak cenne i efektowne jak ich dalecy kuzyni z porcelany, ale mają równie ciekawą historię, a w dawnych wiekach nie wyobrażano sobie reprezentacyjnego wnętrza bez nich, czyli naczyń zwanych delftami, pysznięcymi się na kredensach, szafach i kabinetach.

Monika Jabłońska

„Jak myśleli ludzie średniowiecza?”

U progu XV wieku kultura średniowiecznej Europy uległa ujednoliceniu. Spoiwem były religia, język – łacina, a także sztuka. Tematy i motywy malarskie i rzeźbiarskie pokazują nam co było ważne dla ludzi żyjących w dobie późnego średniowiecza. Od myśli do dzieła, rozważymy istotne pojęcia filozoficzne, które kształtowały tę kulturę. Odpowiemy na pytania czym dla ludzi średniowiecza jest byt, miłość czy natura.

„Dwie drogi obok siebie – klasycyzm i romantyzm”

Na podstawie sztuki i jej związku z literaturą zobaczymy istotę jednej i drugiej drogi kultury. Czy zawsze odrębnej? A może obie tendencje współistnieją czasem w jednym dziele? Nie tylko malarstwo będzie przedmiotem naszego namysłu, zatem pójdziemy w różne zakątki muzeum i odpowiemy sobie na te i inne pytania (...)

„Malarstwo holenderskie i dzieła kontrreformacji; czyżby wszystko ich różniło?”

Portrety, pejzaże, martwe natury i wzniosłe sceny ukażą nam świat baroku europejskiego i przyczyny różnorodności tematów. Dlaczego tyle w nich uczuć i wzniosłości? A może cisza również staje się wymowna? Sięgnijmy do literatury, bo ta nam coś wyjaśni.

Rita Twardziak

„Sztuka zmysłów”

Nie dotykać! Nie zbliżać się! Nie być głośno! Ale czy muzeum jest tylko od oglądania? Czy sztuka musi być zdominowana przez wzrok? W trakcie spaceru po muzealnych salach postaramy się uruchomić inne zmysły. Poczucie zapachy, smaki, usłyszeć dzieła sztuki i ich opowiadane przez nich historie. Przekonamy się też, że w swojej przeszłości muzealne prace nie zawsze jedynie oglądano...

Ewa Krawczyk

„Stroje młodopolskich dam”

Przyglądając się portretom z przełomu XIX i XX wieku skupimy uwagę na damskich ubiorach. Odkryjemy jak krój sukien czy forma dodatków odzwierciedlały zasady etykiety, panujących obyczajów i osobistych zamiłowań ich właścicielek. Poza znaczeniami, które niósł ze sobą strój wspomnimy o technicznych aspektach jego powstawania i użytkowania.

„Koronki, jedwab, złote nici”

Spotkanie poświęcone będzie ubiorom z XVIII wieku, znajdującym się na ekspozycji stałej. Dzięki strojom i akcesoriom mody poznamy rodzaje modnych i luksusowych tkanin z epoki. Porozmawiamy także o technikach kroju, wytwarzania i dekorowania, m.in. o tytułowych koronkach i złotych niciach.

„Tajemnice modnego szlachcica”

Kontusz, żupan i tkany pas to elementy polskiego stroju szlacheckiego. Na spotkaniu spróbujemy zajrzeć pod podszewkę – poznamy tajniki kroju, szycia i pochodzenia tkanin. Nie zabraknie ciekawostek związanych ze staropolską elegancją.

Katarzyna Pucuła

„Świat dziecka. Co o dzieciństwie mówi sztuka średniowieczna?”

Zabytki sztuki średniowiecznej to przede wszystkim obiekty sakralne. Zatem przedstawiony w nich temat dzieciństwa dotyczy osób świętych i samego Chrystusa. W historiach tych możemy jednak odnaleźć szereg przekazów ukazujących codzienność najmłodszych w epoce średniowiecza. Przemierzając muzealną galerię, poszukamy śladów, które pozwolą nam lepiej poznać i zrozumieć życie dzieci w tamtych czasach.

„Świat dziecka. Co o dzieciństwie mówi nowoczesne wzornictwo?”

Podczas oprowadzania po Galerii Wzornictwa Polskiego przyjrzymy się, w jaki sposób zabawki i przedmioty codziennego użytku przeznaczone dla najmłodszych zmieniały się na przestrzeni lat, a także w jakim stopniu stanowiły odzwierciedlenie przemian w postrzeganiu dzieciństwa i roli dziecka w społeczeństwie i rodzinie. Zastanowimy się również, jak możemy dziś odbierać te przedmioty – jako dzieła sztuki czy pamiątki życia codziennego?

Monika Mizołębska

„Język sztuki”

Obrazy artystów tworzących w końcu XIX wieku, takich jak Aleksander Gierymski, Ferdynand Ruszczyc czy Olga Boznańska tworzą nastrojowe, poetyckie, a zarazem sensualne kompozycje. Wyrafinowana kolorystyka, ostatnie promienie słońca lub mrok przywołują literackie skojarzenia i interpretacje. Motywy literackie i plastyczne odczytywane razem splatają się i wzajemnie dopełniają.

„Jak żyli dawni mieszczanie?”

Miasto w czasach późnego średniowiecza i początkach nowożytności było organizmem o ustalonej społecznej hierarchii. Mieszkali w nim bogacze i nędzarze. Za-

możni mieszczaństwo znali smak luksusu i wszechobecne ryzyko bankructwa. Zrzeszali się w różnych organizacjach. Na spotkaniu dowiemy się, czym były cechy i bractwa kurkowe. Popatrzymy także, jak wyglądają miasta i ich mieszkańcy na obrazach mistrzów flamandzkich i holenderskich.

„Barokowe spektakle sztuki”

Barokowe obrazy potrzebują widza – sceny religijne rozgrywają się „na wyciągnięcie ręki”, portretowani wychylają się z ram, upolowana zwierzyna czeka, aż zajmie się nią kucharz. Każdy detal dzieła niezależnie od tematu ma urzezać biegłością w oddaniu faktur, wzbudzać emocje i angażować patrzącego. Jakie środki artystycznego wyrazu stosowali artyści epoki baroku?

„Akademickie spektakle sztuki”

W XIX wieku pokazy obrazów słynnych akademickich artystów stanowiły elegancją, towarzyską rozrywkę. Publiczność ceniła wzniosłe i wzruszające tematy, wystudiowane kompozycje, perfekcyjny rysunek i gładką fakturę. Dwudziestowieczne poszukiwanie nowoczesności w sztuce usunęło w cień akademickie standardy. Czy współczesny widz może ponownie je docenić?

Romualda Radwańska

„Namaluj mnie ładną”

Czy artyści chętnie malowali swoje żony? W jaki sposób artysta widzi kobietę, z którą dzieli życie? Podczas spotkania obejrzymy portrety malarskie żon, stworzone przez Jana Matejkę, Kazimierza Stabrowskiego, Konrada Krzyżanowskiego i Józefa Mehoffera.

„Kto na nas patrzy”

W galeriach Muzeum Narodowego znajdziemy wiele portretów bardzo różnych osób. Podczas spotkania zobaczymy, że portret nie tylko przybliży wizerunek człowieka, opowiada o epoce, w której został namalowany, ale może także mówić o autorze dzieła. Skierują wzrok na nas bohaterowie obrazów tak starych, jak portret fajumski czy malowidło faraskie. Spojrzymy także w oczy postaci namalowanych przez Wyspiańskiego, Mehoffera czy Olgę Boznańską.

„Wojenna tułaczka dzieł z kolekcji MNW”

Podczas spotkania poznamy sensacyjne historie dzieł z Muzeum Narodowego w Warszawie – przecież najczęściej nie jesteśmy świadomi, że losy wojenne wielu

obiektów były dramatyczne. Rabowano je, ukrywano, przemaalowywano, a ich droga powrotna do galerii była długa i żmudna. Dziś mogą cieszyć nasze oczy dzięki staraniom wielu osób zaangażowanych w ich odzyskanie.

„Muzy, mecenaski, artystki”

Kobiety od zawsze zaznaczały swoją obecność w sztuce, choć było im bardzo trudno zdobyć profesjonalne wykształcenie. Dopiero wiek XIX przyniósł w tej dziedzinie wielką zmianę. W Galeriach Muzeum Narodowego spotkamy postacie wybitnych kobiet, niestety często zapomnianych. Spotkanie będzie okazją by o nich porozmawiać, poznać ich niezwykle życiorysy i przyjrzeć się ich dziełom.

„Tajniki antycznego piękna”

Wybrane obiekty z Galerii Sztuki Starożytnej uświadomią nam jak dbano o wygląd w minionych tysiącleciach. Poznamy jakim zabiegom kosmetycznym poddawano się w starożytnym Egipcie, Grecji i Rzymie. Odkryjemy, że współczesna kosmologia, wzory biżuterii, dbałość o higienę mają antyczne korzenie.

Beata Staniszevska

„Tajemniczy świat roślin”

Rośliny wykorzystywane są jako pożywienie i surowiec do budowy, a z ich włókien wykonuje się materiały na odzież. To także poranna kawa, wieczorna lampka wina, cukrowe wojny i piękne ornamenty. Co jeszcze? Na to pytanie odpowiemy Państwu podczas oprowadzania po galeriach MNW.

„Warszawskie zaułki”

Canaletto, Marcin Zaleski, Aleksander Gierymski... – Warszawa od zawsze inspirowała artystów. Podczas tego spotkania to ich obrazy będą tworzyć piękne tło do snucia opowieści o Warszawie, jej historii i legendach. O Warszawie królów, Warszawie bez mostów, za to pachnącej pomarańczami i kawą.

„Tajemnice pisma”

Pismo średniowieczne od dawna fascynowało swymi niezwyklejmi formami i odmianami, a także materiałami, jakimi posługiwali się skrybowie. Zapraszamy do Galerii Sztuki Średniowiecznej na fascynującą podróż do świata iluminowanych ksiąg i innych zabytków piśmiennictwa z Muzeum Narodowego w Warszawie.

Marta Drozd

„«Wsi spokojna, wsi wesola?» O wyobrażeniach codzienności chłopskiej w malarstwie nowoczesnym”

Praca na roli i zwyczaje ludowe stały się jednym z motywów najczęściej podejmowanych przez artystów dziewiętnastowiecznych. Sceny te były dla malarzy pretekstem do ukazania zarówno nierówności społecznych, jak i uroków życia wiejskiego. Wizyta w Galerii XIX wieku będzie okazją do przyjrzenia się obrazom Canaletta, Norblina i Chełmońskiego przedstawiającym codzienność życia chłopskiego. Zastanowimy się, czy ich wizje korespondują ze słowami poety, czy może jednak radykalnie zrywają z idyllicznym wyobrażeniem wsi.

„Pałacowa codzienność. Elementy wystroju rezydencji nowożytnych w Zbiorach Sztuki Dawnej”

Jakie tajemnice kryją w swoich wnętrzach osiemnastowieczne sekretery? Do czego oprócz jedzenia mogły służyć podczas uczt majolikowe talerze? Jakie elementy orientalne pojawiały na ścianach i stołach magnackich rezydencji? Wizyta w Galerii Sztuki Dawnej będzie okazją do zapoznania się z wyglądem nowożytnych pałaców oraz technikami stosowanymi przez artystów i rzemieślników. Przechadzka stanie się również pretekstem do dyskusji na temat codzienności i zwyczajów kulturowanych przez arystokratów.

Lena Lewandowska

„Dawno, dawno temu... w Narodowym!”

Aby spotkać fantastyczne stwory i księżniczki, nie zawsze trzeba udawać się za siedem gór i lasów – wystarczy wybrać się do Galerii XIX wieku w MNW! Podczas kolejnych zajęć z cyklu „Czas na Sztukę” poszukamy bajkowych i mitologicznych stworzeń inspirowanych polskich malarzy. Wybierzemy się na dwór króla Stanisława Augusta, by przypomnieć sobie XVIII-wieczne bajki, odwiedzimy rodzinne strony Jacka Malczewskiego, w których zamieszkały ludzko-zwierzęce hybrydy, i wraz z Witoldem Wojtkiewiczem udamy się do fantastycznych krain z baśni rodem.

„Lata tłuste jak śledzie. O bogactwie XVII-wiecznych Holendrów”

XVII wiek nazywamy Złotym Wiekiem Holandii – był to czas prosperity, w którym Niderlandy z małego kraju na skraju Europy urosły do rangi światowego impe-

rium. W jaki sposób Holendrzy zdobyli swoje bogactwo? W poszukiwaniu odpowiedzi na to pytanie udamy się do Galerii Sztuki Dawnej, gdzie oglądając obrazy niderlandzkich mistrzów, porozmawiamy o XVII-wiecznym handlu, rybołówstwie i... twórczości malarskiej! Tropem wielkich kupców odwiedzimy wielkie porty i targi Europy, zawędrujemy także nad afrykańskie wybrzeża, by zmierzyć się z kolonialną przeszłością Holendrów.

Karolina Szymankiewicz

„Świat wodny w dziełach z kolekcji MNW / wtorek /13, 20, 27 sierpnia / Karolina Szymankiewicz”

Od starożytności po czasy współczesne tematem wielu dzieł sztuki był fantastyczny świat morskich zwierząt, stworzeń i bóstw, stanowiących dla artystów niemal nie-skończone źródło inspiracji. Co więcej, również same „dary wody” czyniono częścią obiektu artystycznego - muszle, koralowce czy bursztyny zdobiły wyroby złotnicze i jubilerskie. W czasie spotkania bliżej przyjrzymy się mniej i bardziej oczywistym wątkom „wodnym” w kolekcji MNW.

Magdalena Kucza-Kuczyńska

„Brzydota w sztuce!”

Brzydota może wzmacniać ekspresję dzieła sztuki i być nośnikiem ważnych treści, w sztuce religijnej uwypuklić grzech lub wskazywać na marność ludzkiego ciała. W trakcie warsztatów zastanowimy się, dlaczego w dziełach sztuki pojawiają się osoby, które uważamy za brzydkie. Czy jest to efekt nieumiejętności oddania rysów i proporcji, czy świadoma manipulacja artysty, która ma skłonić widza do określonej oceny postaci?

„Intrygujący świat Wojtkiewicza”

Niepewność, niepokój, wahanie – to tylko niektóre emocje, które odczuwamy w zetknięciu z malarstwem Witolda Wojtkiewicza. Na spotkaniu poznamy bliżej dzieła artysty, próbując zrozumieć ich wymiar symboliczny.

Katarzyna Ampt

„Żywiół w służbie piękna”

Na luksusowych zastawach stołowych powtarzają się motywy zdobnicze związane z wodą. W muzealnych galeriach poszukamy najciekawszych dekoracji tego typu i poznamy historię naczyń na wodę, które ze stołem nie mają nic wspólnego.

„Dzieło sztuki – trudny pacjent”

Co to jest aury pigment? Do czego służy dublaż? Jak długo trwała renowacja *Bitwy pod Grunwaldem*? Konserwacja dzieł sztuki wymaga wszechstronnej wiedzy i jest nie lada wyzwaniem. Odkryjemy tajniki warsztatu konserwatorów i przyjrzymy się najbardziej spektakularnym efektom ich pracy.

„Na psa urok!”

Pies, pierwsze udomowione przez człowieka zwierzę, od dawien dawna znalazł swoje miejsce w sztuce. Zastanowimy się nad przypisywaną mu symboliką oraz funkcją, którą w portretach, scenach rodzajowych i obrazach religijnych pełnił wizerunek czworonożnego przyjaciela.

WYKŁADY NA ZAMÓWIENIE.

Lista tematów 2024/2025

Miejsce: Kino Muz w Gmachu Głównym MNW lub on-line

dr Magdalena Bialic

„Mała epoka lodowcowa”

Od wieku XIV aż po wiek XVIII w Europie panowała tzw. Mała Epoka Lodowcowa – zimy trwały bardzo długo, były wyjątkowo mroźne i śnieżne. Wyjątkowe płótna Hendricka Avercampa, zwanego Niemową z Kapen, ukazują życie codzienne w tamtych czasach. Zapraszam na wyprawę do świata prawdziwej zimy – będzie mroźnie, biało i wesoło, tak jak to kiedyś bywało.

„W czarnej sukience i czamarze – moda w okresie tzw. żałoby narodowej 1861–1866”

Wydarzeniom poprzedzającym wybuch Powstania Styczniowego jak i samego powstania oraz w okresie po jego upadku, towarzyszyła niezwykła atmosfera narodowej solidarności, która objawiała się m.in. w przywdzianiu żałoby narodowej. Zobaczmy, jak wyglądały ulice ówczesnych polskich miast i miasteczek, co można było nosić a czego nie i skąd w XIX wieku takie upodobanie do przywdziewania żałoby. Naszej podróży w czasie będą towarzyszyć znane i mniej znane obrazy i ryciny z tego okresu.

„«Meble» – najbardziej chodliwe obuwie okresu II wojny światowej”

Każda epoka ma jakieś charakterystyczne obuwie. Starożytny Rzym kojarzy się z caligae czyli butami legionistów, średniowiecze z cizmami o długich noskach, barok z pantoflami na czerwonych obcasach Ludwika XIV a II wojna światowa czy z jakimiś się kojarzy? Jak najbardziej - z meblami. Czyli butami na porządnej drewnianej podeszwie. Kiedy i dlaczego się one pojawiły? Jak wyglądały, kto je robił a kto nosił? Tego dowiemy się na wykładzie, na którym będą królować „meble” na nogach.

„IRPO: Irena Pokrzywnicka, czyli o tym jak połączyć malarstwo z modą”

Irena Pokrzywnicka jest dziś artystką niemal zapomnianą. W dwudziestoleciu międzywojennym była znana i ceniona, a warszawianki chciały wyglądać i ubierać się tak jak ona – uosobienie francuskiego szyku. Wielkimi pasjami Pokrzywnickiej były malarstwo i moda, które we wdzięczny sposób łączyła, o czym mogli się przekonać m.in. zwiedzający Polski Pawilon na Wystawie Światowej w Nowym Jorku w 1939 roku.

Monika Mizołębska

„Zmienne piękno mężczyzny”

Legendarni uwodziciele, budzący podziw władcy i przystojni artyści. Mężczyźni, którzy słynęli z urody albo nieodpartego uroku, a ich miłosne podboje przeszły do historii. W jaki sposób piękno podlega zmiennym gustom epok? I czy współcześni amanci odpowiadaliby kanonom urody z dawnych czasów?

„Biblia wielokrotnie. O ikonografii Pisma Świętego”

Od czasów nowożytnych dzieła sztuki o tematyce biblijnej nie były przeznaczone wyłącznie do wnętrza sakralnych, czy prywatnej dewocji. Pełniły funkcje dekoracyjne, moralizatorskie, świadczyły o gruntownej edukacji artysty i pozycji społecznej zamawiających. Historie biblijne mogą być przedstawione zgodnie z realiami historycznymi, lub w sposób bardzo im odległy, ukazywać prawdy uniwersalne i rozważania o aktualnej tematyce.

„Pędzel natury – fotografia XIX wieku”

Fotografia, czasem określana jako „pędzel natury”, fascynowała zarówno naukowców, jak i malarzy, którzy wykorzystywali nowe medium w swojej pracy. Od momentu prezentacji 19 sierpnia 1839 roku w Paryżu, w ciągu zaledwie kilku miesięcy pierwsze zdjęcia można było oglądać w wielu miastach świata, także w Warszawie. Fotografia XIX wieku ilustruje zarówno zainteresowania, jak i estetykę XIX-wiecznej publiczności.

Romualda Radwańska

„Wojenne dzieje obrazów”

Losy wielu obrazów eksponowanych w salach Muzeum Narodowego w Warszawie mogłyby być podstawą dla scenariuszy filmów sensacyjnych. Spotkanie poświęcone jest wojennym dziejom tych obiektów oraz wysiłkom czynionym przez Polskę, aby je odzyskać.

„Ślewiński-Makowski. Dialog artystyczny”

Tuż po wybuchu I wojny światowej Tadeusz Makowski wyjechał do Bretanii na zaproszenie Władysława Ślewińskiego. Przez kilka miesięcy artyści pracowali razem i prowadzili, nieraz bardzo burzliwe, dialogi o sztuce, które zaważyły na twórczości ich obu.

„Impresjoniści w zbiorach MNW”

Podczas spotkania omówi-my założenia kierunku, jego obecność w sztuce polskiej oraz postacie twórców wprowadzających ten sposób malowania na gruncie polskim, ze szczególnym uwzględnieniem twórczości Podkowińskiego, Wyczółkowskiego, Pankiewicza.

„O przesileniu – malarstwo Północy”

Tytuł wystawy prezentowanej aktualnie w MNW kryje w sobie kilka pytań: co oznacza termin „przesilenie”, które kraje nazywamy północnymi i dlaczego okres między 1880 a 1910 stanowi ramy czasowe ekspozycji. Wykład nie tylko wyjaśni te kwestie, ale także przybliży kluczowe dzieła prezentowane w każdej z siedmiu części wystawy w zestawieniu z obrazami polskich artystów, co pozwoli dostrzec liczne paralele między sztuką polską i nordycką. Spotkanie będzie też okazją do przekonania się jakie bogactwo różnorodnych treści, rozwiązań formalnych oraz doznań estetycznych niesie ze sobą malarstwo pejzażowe tego regionu Europy.

„Z okna przy Krowoderskiej. Pejzaże Stanisława Wyspiańskiego”

Zimową porą na przełomie roku 1904 i 1905 Stanisław Wyspiański namalował serię pejzaży widzianych z okna swego mieszkania na Krowodrzy, dzielnicy Krakowa. Osłabiony chorobą, pozostawał wtedy w domu i za radą znajomego podjął temat pejzażowy. Kim był ów znajomy, jakie związki mają pastelowe widoki ze sztuką tamtego czasu i dlaczego ściany Galerii, w której są prezentowane ma kolor szafirowy dowiedzą się Państwo podczas wykładu poświęconemu artyście.

„Lubomir Tomaszewski – od porcelany do obrazów malowanych ogniem”

Lubomir Tomaszewski w Polsce zdobył sławę jako twórca ikonicznych zestawów

kawowych INA i DOROTA, których projekty są rewolucyjnym przełomem w pracy z porcelaną. Należał także do Wielkiej Czwórki, czyli artystów, spod których ręki wyszły słynne porcelanowe, kameralne rzeźby zdobiące wnętrza mieszkalne w latach sześćdziesiątych. Po opuszczeniu kraju zaczął tworzyć niezwykle obrazy malowane ogniem. Wykład przybliży burzliwe życie oraz bogatą i fascynującą twórczość niedawno zmarłego artysty.

„Carel Fabritius – najzdolniejszy uczeń Rembrandta”

W kolekcji Muzeum Narodowego w Warszawie znajduje się jedno z dwu zachowanych dzieł Carela Fabritiusa o tematyce religijnej. „Wskrzeszenie Łazarza” ilustruje scenę z jedenastego rozdziału Ewangelii św. Jana, ale jest prawdopodobnie wyrazem współczucia artysty dla mistrza, u którego pobierał nauki. O twórczości Carela Fabritiusa, jego tragicznie przerwaniu życia i pasjonującej historii samego obrazu opowie ten wykład.

„Zalipie. Malowana wieś”

Zalipie, to niewielka wieś w województwie małopolskim, która zasłynęła wspaniałymi dekoracjami kwiatowymi zdobiącymi nie tylko ściany domów z zewnątrz i w środku, ale dosłownie wszystko wokół: cembrowiny studni, psie budy, stodoły, płoty, a nawet pnie drzew rosnących w obejściach. Autorkami przepięknych kompozycji kwiatowych są mieszkanki wsi. To już trzecie pokolenie artystek biorących udział w corocznym konkursie na najpiękniejsze malowidła. Wykład przybliży działania kobiet malarek z Zalipia i pokaże jak ich działania inspirują projektantów.

„Silna słaba płeć – o malarkach”

Kobiety-malarki musiały wykazać się ogromną determinacją aby wywalczyć sobie miejsce w świecie sztuki zdominowanym przez mężczyzn. Wykład przybliży sylwetki polskich artystek, które osiągnęły sukces i będzie okazją do przyjrzenia się imponującym kompozycjom kwiatowym Henryki Beyer, portretom autorstwa Anny Bilińskiej oraz Olgi Boznańskiej a także pejzażom stworzonym przez Mełę Muter. Żyły w różnych czasach, każda wypracowała własny, rozpoznawalny język malarski, a łączył je nie tylko talent, ale niezwykła siła w dążeniu do realizacji pasji jaką dla nich była sztuka.

„Julian Fałat – wielka kariera malarska syna wiejskiego organisty”

Faktami z życiorysu Juliana Fałata, uważanego za czołowego polskiego akwarelistę, można by obdzielić niejedną artystyczną biografię. Skromne pochodzenie, posada rysownika, studia w monachijskiej Królewskiej Akademii Sztuki, podróż dooko-

ła świata, własna pracownia w Berlinie, stanowisko rektora Krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych, praca malarza na froncie I wojny światowej, kariera ministerialna i wreszcie spokojne lata w Bystrej na Śląsku. To bogate życie znalazło odzwierciedlenie w jego obrazach, z których wiele znajduje się w zbiorach MNW. Wykład będzie okazją poznania niezwyklej osobowości twórczej Juliana Fałata.

„Spod kobiecej ręki – o projektantkach”

Galeria Wzornictwa Polskiego w MNW prezentuje wiele przykładów znakomitych projektów o ponadczasowej urodzie, których autorkami są kobiety. Podczas spotkania zobaczymy nie tylko dzieła artystek tworzących w latach 60. czy 70. ubiegłego wieku, ale także prace powstałe w naszym stuleciu. Obok tkanin autorstwa Alicji Wyszogrodzkiej czy mebli opracowanych przez Marię Chomentowską, przyjrzymy się dywanowi-wycinance, wymyślonego przez Magdalenę Lubińską czy siedzisku z kolekcji „Yacht”, którego współautorką jest Agata Kulig-Pomorska.

„Co to jest New Look?”

New Look – modne określenie, kojarzące się z nowoczesnością, a nawet ekstrawagancją, to nazwa sztuki lat 50 i 60. XX wieku, choć samą nazwę stosowano już wcześniej. Dowiemy się, kto pierwszy jej użył, poznamy też dzieła z kolekcji Muzeum Narodowego w Warszawie, które zilustrują cechy tego stylu.

„Nasi bracia mniejsi. Zwierzęta na obrazach”

Nieliczne są przykłady portretów zwierząt, ale przecież są one stale obecne w sztuce już od prehistorii. Małe, duże, oswojone i dzikie, piękne i przerażające. Są umieszczane na obrazach lub rzeźbione, motywy zwierzęce pojawiają się także w projektach użytkowych. Podczas spotkania poszukamy ich w dziełach sztuki oraz prześledzimy ich znaczenie i symbolikę.

„Józef Chełmoński – malarz”

Twórczość tego niezwykle popularnego artysty przez lata odczytywana była poprzez losy narodu pozbawionego swego państwa, co sprawiło, że wiele istotnych aspektów jego sztuki było słabiej poznanych. Spróbujemy spojrzeć na Babie lato, Bociany, Żurawie czy Studium do głuszca jako na realizacje czysto malarskie. Spotkanie będzie także przygotowaniem do monograficznej wystawy twórczości Józefa Chełmońskiego w MNW, planowanej na jesień 2024 roku.

Karolina Zalewska

„Od zmierzchu do świtu w Bronowicach – «Wesele» Stanisława Wyspiańskiego”

„Wesele”, jak żaden inny utwór w polskiej literaturze, wiąże się nieodłącznie ze sztukami plastycznymi. Na kartach swego dzieła Wyspiański stworzył barwny korowód składający się z postaci współczesnych sobie malarzy, z którymi łączyły go przyjacielskie więzi, oraz ich modeli, mieszkańców Krakowa i Bronowic. Opisane w dramacie miejsca rekonstruujemy w wyobraźni dzięki obrazom Włodzimierza Tetmajera, Aleksandra Gierymskiego, Ludwika de Laveaux i samego Wyspiańskiego. Czytelnik i widz zobaczy w „Weselu” także sceny znane z obrazów Jana Matejki i Jacka Malczewskiego.

„Prawnik i artystka - kolekcja Aliny i Jakuba Glassów”

On był uznanym warszawskim prawnikiem, prokuratorem Sądu Najwyższego w Warszawie, ona malarką, uczennicą Konrada Krzyżanowskiego, Kazimierza Stabrowskiego i Władysława Ślewińskiego. Razem Jakub i Alina Glassowie stworzyli znakomitą kolekcję sztuki polskiej przełomu XIX i XX wieku. W 1934 roku, zgodnie z zapisem testamentowym artystki, ponad 50 obrazów zostało przekazanych w darze Muzeum Narodowemu w Warszawie.

„Władysław Czachórski”

Twórczość Władysława Czachórskiego kojarzy się z pięknymi, wykwintnie ubranymi damami, otoczonymi kwiatami, arrasami i klejnotami. Jednak w młodości artysta podejmował poważniejsze wątki: alegoryczne i literackie. Czy decydując się na uprawianie malarstwa salonowego rozmienił swój talent na drobne?

„Siła grafiki – Hendrijk Goltzius”

Hendrijk Goltzius odbył podróż do Italii incognito, jako handlarz serów holenderskich. Zanim artysta zjawił się osobiście w Rzymie wiosną 1591 roku, do Wiecznego Miasta dotarły z Haarlemu jego sława i doskonałe miedzioryty. Aby poznać opinię włoskich koneserów o swoich pracach, ukrywając tożsamość odwiedzał miejsca, gdzie sprzedawano jego ryciny i przysłuchiwał się wypowiedziom klientów i znawców.

„Non omnis moriar – oblicza śmierci w obrazach Jacka Malczewskiego”

Jacek Malczewski podejmował wielokrotnie wątek śmierci. Za każdym razem na obrazach przybierała ona jednak inną postać. Bywała muzą, przedmiotem refleksji i żartu, wyczekiwanym lub budzącym lęk gościem. W obrazach malarza często powracał temat śmierci Ellenai, bohaterki poematu „Anhelli” Juliusza Słowackiego.

„Badania proveniencyjne”

Zapełnione naklejkami, pieczęciami i odręcznymi napisami odwrocie obrazu to istna kopalnia wiedzy. Szczegółowe oględziny zabytku pozwalają na odkrycie różnego rodzaju informacji pomocnych w określeniu pochodzenia dzieła, czyli jego proveniencji. Są to najczęściej sygnatury twórców, oznaczenia warsztatów i firm produkujących materiały dla artystów, inskrypcje fundacyjne i powstałe w czasie konserwacji, nalepki z domów aukcyjnych i wystaw. Na spotkaniu dowiemy się, w jaki sposób je odczytywać i badać.

„Wielkie powroty dzieł”

W ostatnich latach do Muzeum Narodowego w Warszawie powróciło wiele zagrabionych w czasie II wojny dzieł sztuki. Wśród nich obrazy: Wnętrze katedry w Mediolanie Marcina Zaleskiego, Przy fortepianie Jacka Malczewskiego i Portret starszego mężczyzny w peruce, z laską holenderskiego malarza Godfrieda Schalckena. W historii każdego z tych płócien zawiera się tragizm zbrodni przeciwko kulturze i determinacja dziesiątek osób, które starały się przez lata odzyskać choćby część utraconej wówczas kolekcji muzealnej.

„Kopernik i artyści”

W 2023 roku obchodziliśmy 550 rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika. Niedawno naukowcy, na podstawie odnalezionych szczątków ustalili, jak naprawdę wyglądał astronom u kresu życia. Na spotkaniu przyjrzymy się nie tylko rysom twarzy i charakterystycznej fryzurze na portretach najśłynniejszego fromborskiego kanonika, ale najważniejszym momentom z jego życia, przedstawionym przez artystów.

Rita Twardziak

„W poszukiwaniu domu. O gmachu i projektach rozbudowy Muzeum Narodowego w Warszawie”

Historia kolekcji dzisiejszego Muzeum Narodowego w Warszawie zaczęła się w 1862 roku z powołaniem do życia Muzeum Sztuk Pięknych i miała bardzo burzliwy charakter. W trakcie wykładu przyjrzymy się procesowi poszukiwania miejsca dla nowej instytucji, prowadzący ostatecznie do budowy obecnego gmachu. Omówimy także niektóre projekty rozbudowy, świadczące o nieoczywistej relacji potrzeb kolekcji, publiczności i przestrzeni muzealnej.

„Auguste Rodin. Rewolucjonista nowoczesnej rzeźby”

Auguste Rodin był XIX-wiecznym rzeźbiarzem, który jako pierwszy w tak wyraźny sposób oderwał się od tradycji rzeźby akademickiej, a wpływ jego twórczości widoczny jest wśród wielu artystów jego i następnych pokoleń. Na czym polegała nowatorskość Rodina? Wykład przybliży sylwetkę i życiorys artysty, pozwoli na scharakteryzowanie jego twórczości, przybliżenie najważniejszych realizacji oraz prześledzenie zmian w nowoczesnej rzeźbie końca XIX wieku. Ważnym punktem odniesienia będzie także Pocałunek znajdujący się w kolekcji Muzeum.

„Nad oceanem, czyli o artystycznej fascynacji Bretanią”

Rozwijający się pod koniec XIX wieku pleneryzm przyczynił się do popularności wielu szczególnie malowniczych miejsc wśród poszukujących inspiracji artystów. Jedną z takich destynacji była położona nad Oceanem Atlantyckim Bretania, łatwo osiągalna dzięki połączeniu kolejowemu. W trakcie wykładu przyjrzymy się owocom fascynacji Bretanią wśród artystów przełomu XIX i XX wieku, szczególnie zaś tzw. kolonii artystycznej w Pont-Aven skupionej od 1886 roku wokół postaci Paula Gauguina. Wśród poruszanych prac znajdą się także dzieła Władysława Ślewińskiego, którego prace znaleźć można także w kolekcji Muzeum.

„Pójdźmy wszyscy do stajenki”

Na chwilę przed świętami porozmawiamy o ikonografii Bożego Narodzenia w sztuce. Zobaczymy, jak zmieniał się sposób jego przedstawiania na przestrzeni wieków, co na to wpływało i jakie teksty stanowiły źródło literackie dla dzieł sztuki. Poznamy także gości betlejemskiej szopki - pasterzy, mędrców, położne, zwierzęta - i dowiemy się, jakie mają znaczenie dla sceny Narodzin Chrystusa.

Magdalena Kucza-Kuczyńska

„Czy brzydota jest intrygująca?”

Wykład poświęcony będzie obecności zjawiska brzydoty w sztuce. Przyglądając się dziełom sztuki z różnych epok zastanowimy się jaki ma cel i sens jej uwidacznianie przez artystów. Czy brzydota jest tylko antagonizmem piękna? A może jest celowym zabiegiem estetycznym.

„Grabieże dzieł sztuki w czasie II wojny światowej”

Na spotkaniu przedstawiony będzie trudny temat zaginionych w czasie wojny dzieł

sztuki. Opowiem o historii utarty, ale i odzyskania przez MNW dzieł. Porozmawiamy o zorganizowanej grabieży obrazów, rzeźb, manu-skryptów, miejscach ich ukrywania i staraniach pracowników muzeów, osób prywatnych, aby polskie zabytki zabezpieczyć przed kradzieżą, często z narażeniem życia.

„Autoportret ukryty lub w przebraniu”

Wykład poświęcony będzie zjawisku ukrywania w dziełach swoich portretów przez artystów – zarówno rzeźbiarzy jak i malarzy. Popatrzymy na wyjątkowe autoportrety, w których artyści stają się niejako uczestnikami scen religijnych, są swoistymi łącznikami pomiędzy bohaterami obrazów a widzem. Spojrzymy na motywacje artystów w zależności od epoki, w której tworzyli.

„Symbolika hagiograficzna wybranych świętych i postaci biblijnych”

Święci – widzimy ich wizerunki na obrazach, freskach, rzeźbach, które zdobią wnętrza sakralne, ale też muzealne czy prywatne. Jednak często są do siebie bardzo podobni. Mężczyźni dostojni, poważni, z siwą brodą czy łysinką na głowie. Natomiast niewiasty niezmiennie delikatne, subtelne, w pięknych sukniach choć niekiedy obnażone. Jak ich rozpoznać kiedy brakuje napisu z imieniem? Na spotkaniu poznamy najważniejsze atrybuty i symbolikę kolorów, które pomogą głębiej i pełniej obcować ze sztuką.

„Józef Czapski – malarz uważny, pisarz sumienia. Niezwykła historia niezwykłego człowieka”

12 stycznia 1993 roku w Maisons-Laffitte pod Paryżem zmarł Józef Czapski, malarz, pisarz, żołnierz, więzień Starobielska, jeden z twórców paryskiej „Kultury”. Od śmierci Czapskiego minęło 30 lat, a my spojrzymy na malarstwo wyjątkowego człowieka, jednego z kapistów, który postrzegał sztukę jako wartość ocalającą prawdę i pamięć o człowieku.

„Na płótnach mistrzów Młodej Polski. Portrety Feliksa «Mangghi» Jasińskiego”

Feliks „Manggha” Jasiński, krytyk i kolekcjoner sztuki był właścicielem jednej z największych kolekcji dzieł sztuki japońskiej w Europie, a także wspaniałego zbioru obrazów polskich mistrzów. Jak sam zwykł o sobie mówić: „mieszkam kątem u moich zbiorów”. Zapraszamy na wykład poświęcony tej barwnej postaci.

„Picasso i jego rywalizacja z wielkimi mistrzami”

Pablo Picasso był jednym z najwybitniejszych artystów w historii, który zrewolucjonizował sztukę XX wieku, ale jednak do końca życia rywalizował z największymi. Spojrzymy na dzieła dawnych mistrzów – Rubensa, Velázquez, Maneta – oczami Picassa, co pozwoli zobaczyć je w nieco inny sposób.

Barbara Tichy

„Sztuka około 1900 roku”

Przełom XIX i XX wieku to czas secesji, czyli odrodzenia rzemiosł i sztuki użytkowej pod hasłem uniwersalnego stylu, obejmującego wszystkie dziedziny sztuki. Równocześnie to czas, kiedy rodzą się nowoczesne kierunki artystyczne, które oddziałują na sztukę XX wieku takie jak: symbolizm, syntetyzm, ekspresjonizm, kubizm. Przyjrzyjmy się tym zjawiskom i zdefiniujmy ich charakterystyczne cechy.

„Diabły, demony i piekielne czeluści”

Postacie demonów i wizje piekielnych czeluści były dużym wyzwaniem dla wyobraźni artystów. Z jakich źródeł czerpali inspiracje by przedstawić diabelskie tematy? Skąd wywodzi się tradycyjny wizerunek rogatego demona? Poszukując odpowiedzi na te pytania przyjrzymy się dziełom sztuki z różnych epok rozpoczynając od czasów starożytnych.

„Ikona Zmartwychwstania”

„Jeżeli Chrystus nie zmartwychwstał, daremna jest wasza wiara” (1 Kor 15, 17). Wiara w zmartwychwstanie Chrystusa jest fundamentem chrześcijaństwa. W jaki sposób artyści zmierzyli się z tym tematem?

„W odwiedzinach u jednorożca. Wizerunki zwierząt w sztuce średniowiecznej”

W dziełach sztuki średniowiecznej pojawiają się zarówno zwierzęta fantastyczne, pochodzące ze świata legend, jak i te całkiem zwyczajne, mieszkające w wiejskich zagrodach. Towarzyszą one świętym, uczestniczą w wydarzeniach z historii biblijnych. Przeważnie mają ukryte, symboliczne znaczenia. Przyjrzyjmy się im bliżej i odkryjmy ich historie.

Katarzyna Ampt

„Światłem malowane. Historia witrażu od średniowiecza po czasy współczesne”

Witraże od wieków zachwycają grą światła i kolorów, budując mistyczną atmosferę wewnątrz sakralnych. Wykład jest opowieścią o historii witrażownictwa, jego rozkwicie i upadku oraz funkcjach, które pełniły witraże. Ilustracją będą najpiękniejsze przykłady tego rzemiosła.

„Tajemnice mozaiki weneckiej”

Mozaika, jako technika dekoracyjna, wywodzi się ze starożytności. Wraz z nastaniem średniowiecza jej główną funkcją stała się dekoracja wnętrz sakralnych. Jednym z najważniejszych ośrodków tego rzemiosła stała się Wenecja. Wykład odpowie między innymi na pytania, w jaki sposób mozaika przywędrowała na lagunę, na czym polega technika. Opowie również o dziejach tamtejszej bazyliki św. Marka, która jest swoistą kroniką historii mozaiki weneckiej.

„Na tropie skarbów, czyli opowieści o złotnictwie”

Złoto od tysiącleci było przedmiotem pożądania i rozpałało wyobraźnię ludzi, ale kruszec ten odegrał też wielką rolę w służbie sztuki: zarówno tej podniosłej, sakralnej, jak i użytkowej. Wykład przybliży historię złotnictwa na przykładach najwspanialszych złotych artefaktów, powstałych na przestrzeni wieków.

Marcin Matuszewski

„Poszerzenie pola Bitwy pod Grunwaldem”

W polskich kolekcjach muzealnych trudno znaleźć obraz, który byłby bardziej obecny w zbiorowej świadomości. Bitwa pod Grunwaldem Matejki od chwili powstania wzbudzała ogromne emocje i do dziś zachwyca publiczność. Podczas wykładu poznamy fascynującą historię dzieła, zapoznamy się z jego losami, a także przyjrzymy się obrazowi jako tekstowi kultury: cytowanemu, parafrazowanemu, dyskutowanemu i poddawanemu analizie.

„W cieniu Apolla – Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie”

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych to jedna z najstarszych europejskich organizacji wspierających sztukę. Istniejące od 1860 roku, rozwiązane w 1945, do swojej pierwotnej działalności wróciło dopiero w 1991 roku i działa do dziś. Z Muzeum Narodowym w Warszawie związane jest swoimi dramatycznymi losami – do muzealnej kolekcji po wojnie trafiła większość ocalonych i odzyskanych arcydzieł, które w muzealnych galeriach możemy podziwiać do dziś. Podczas spotkania poznamy losy Zachęty, nie zabraknie opowieści o wielkich dziełach, skandalach, artystycznych dyskusjach aż po polityczne morderstwo, które splamiło karty dwudziestowiecznej historii Polski.

